

Tijdschrift voor Tandheelkunde

JULI 1938

XLV JAARGANG

AFLEVERING 7

REDACTIONEEL GEDEELTE

NAAR HET EINDE?

Elders in dit nummer vindt men het Ontwerp van Wet van den Minister van Sociale Zaken tot „nadere voorzieningen inzake de tandheelkunde.”

De Minister heeft daarmede zijn belofte aan de Kamer ingelost om nog in dit zittingsjaar een regeling van de kwestie der onbevoegd practiseerende tandtechnici voor te stellen ende dezen steen des aanstoots eindelijk van het programma der Staten-Generaal te doen verdwijnen.

Dit Ontwerp verschilt onder meer daàr in van zijn voorgangers dat de Minister aan het slot van de Memorie van Toelichting kan verklaren, dat het tot stand is gekomen „na een veelzijdig overleg.” Ware dit ook voorheen geschied, dan zou veel onheil voorkomen zijn en had deze bewindsman niet voor de moeilijke taak gestaan een oplossing te vinden om de fouten uit het verleden te liquideeren.

Na al hetgeen wij in den loop der jaren over dit onderwerp geschreven hebben, behoeft het geen betoog dat deze oplossing op meer dan één punt onze instemming *niet* heeft en niet kan hebben. Uit de Memorie blijkt dat de Minister begrijpt dat men dit van de tandartsen ook niet kan verlangen.

Als de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde niettemin desondanks heeft toegezegd, zich tegen de voorgestelde regeling niet te zullen verzetten en eventueel bij de uitvoering medewerking te zullen verleen,

dan is dit niet omdat zij van vroeger standpunt zou zijn teruggekomen. Ook thans nog is die Maatschappij overtuigd, dat zij bij voortdoring gelijk heeft gehad met hare bedenkingen en zij behoeft geen woord terug te nemen uit de adressen, die bij herhaling tot Regeering en Staten-Generaal gericht zijn.

Haar besluit is in hoofdzaak genomen op grond van de in de laatste alinea van de Memorie van Toelichting voorkomende mededeeling: „Voorts kan dan tevens met kracht strafrechterlijk worden opgetreden tegen de zeer vele zich noemende tandtechnici, die ongeoorloofde praktijken bedrijven, en die bij de thans bestaande onzekerheid veelal ongestoord hun gang gaan.”

Bij het gepleegde overleg is gebleken dat de Regeering — voornemens de onbevoegde uitoefening thans met kracht te bestrijden — volstrekt van meening is daartoe de in het Ontwerp neergelegde regeling niet te kunnen missen en gegeven de groote omvang van dezen misstand, met al de gevolgen van dien, heeft ten slotte de organisatie der tandartsen zich daarbij neergelegd.

Men mag zich verwonderen over het feit dat — op grond van de yorige wetten en de verzekeringen, door meer dan één Minister in het openbaar afgelegd — dit strafrechterlijk optreden niet veel vroeger heeft plaats gevonden, daar alle regelingen immers uitsluitend ten doel hadden aan de onbevoegde uitoefening een einde te maken. Den huidigen bewindsman kan men daarvoor niet verantwoordelijk stellen. Ook is het Departement van Sociale zaken niet het eenige dat hiermede te maken heeft, ja de controle op de naleving van zijn wettelijke maatregelen, ressorteert onder een ander departement, valt zelfs geheel buiten zijn competentie.

Er is redelijke grond voor de verwachting, dat deze regeling een definitieve zal zijn, omdat de Minister zich nu zonder twijfel de medewerking van alle instanties zal hebben verzekerd ten einde ervoor te waken, dat de Wet zal worden gehandhaafd en aan het oogluikend toelaten der kwakzalverij op dit gebied, eens en vooral een einde zal komen.

Dat daartoe niet alleen een nieuw examen, maar ook een verruiming van de bevoegdheid der tandheekkundigen noodzakelijk wordt geacht valt te betreuren, niet alleen omdat dit

wederom inhoudt een belooning voor voortdurende wetsovertreding en uitbreiding van een bevoegdheid, die in haar oorspronkelijken vorm door de betrokkenen zelve meer dan voldoende werd geacht, maar tevens omdat daardoor voor de buitenwereld steeds weer verdoezeld wordt, dat het er oorspronkelijk alleen om ging, een klein aantal tandtechnici, dat gebitten bij *patienten*, plaatste, op billijkheidsgronden in de gelegenheid te stellen dit te blijven doen!

Dat wij dit met recht betreuren, moge blijken uit het feit dat — ondanks het overleg van den Minister ook met de Vereeniging van Tandheelkundigen — onmiddellijk na het bekend worden van het Ontwerp van Wet in een der groote bladen reeds een artikel verscheen om te pleiten voor een volledige tandartsbevoegdheid plus titel!

En al blijven de in dat artikel verkondigde stellingen voor rekening van den schrijver, het feit dat zij op een belangrijke plaats in een gezaghebbend blad werden gepubliceerd, bewijst hoezeer in de afgelopen jaren de zaak der conserveerende tandheelkunde schade is gedaan. Dat deze medisch-juridische journalist als gemeenteraadslid dezer dagen verkondigde, dat schooltandheelkunde geen factor van belang zou zijn bij de bestrijding van de tandcaries en daarmede bewees als leek er een meening op na te houden, in strijd met die van alle deskundigen in binnen- en buitenland, pleit niet voor het gezag dat hij zich zelf toekent.

Dat de gebitsbehandeling van de jeugd, voor wie de „toepassing der tandprothese” geen zin heeft, den tandheekundige onthouden wordt, vloeit voort uit de oorspronkelijke bedoeling van den wetgever. Zou ook dat overbodig geacht worden, dan valt inderdaad niet langer in te zien waarom de dure universitaire studie zou moeten worden gehandhaafd als minimum waarborg om tot de uitoefening der tandheelkunst te worden toegelaten.

Op de dezer dagen gehouden Algemeene Vergadering van de Ned. Mij. tot bevordering der Tandheelkunde hebben de aanwezigen het beleid van het Hoofdbestuur goedgekeurd om de hierboven aangegeven redenen, mede na de stellige verzekering van den voorzitter dat hij vol vertrouwen de daden der Regeering tegemoet zag.

Onder die omstandigheden meenen wij over onze bezwaren te moeten heenstappen en de hoop levendig houden, dat na aanneming van bovenbedoeld wetsontwerp inderdaad het eind van den langen lijdensweg zal worden bereikt.

RED.

DE MAATSCHAPPIJ-VERGADERING

1 en 2 Juli 1938.

De Maatschappij is met haar zomer-vergadering thans begonnen aan een nieuwe ronde langs de daarvoor in aanmerking komende regionale centra en aldus genoot Maastricht de primeur om als eerste deze reeks te openen. Voor de derde maal in het bestaan onzer beroeps-organisatie waren de leden te gast in de stad aan den voet van den St. Pietersberg en de hernieuwde indrukken zullen de getrouwe Maatschappij-gangers gesterkt hebben in hun overtuiging, dat het goed toeven is in het oude Tricht aan Maas en Jeker. Van de Venen en de zijnen, die het afdeulingsbestuur voor deze gelegenheid omgetooverd hadden in de regelings-commissie, hebben zich alle moeite gegeven om de gewekte verwachtingen niet teleur te stellen en het moet gezegd, dat zij daarin wonderwel zijn geslaagd. Met een gerust hart kon hij bij den aanvang der vergadering de aanwezigen in Zuid-Limburg welkom heeten; er was alles aan gedaan om de lijst, waarin de bijeenkomst was gevat, zoo aantrekkelijk mogelijk te maken.

Voor een zestigtal aanwezigen, dat in den loop van den avond tot honderd aangroeide, hield Brugman zijn voorzitterlijke openingsrede, die ten deele een inleiding vormde voor het programma en waarin hij in de eerste plaats zijn aandacht liet gaan over het zoo juist ingediende wetsontwerp „tot het treffen van nadere voorzieningen inzake de tandheelkunde”, door den Minister van Sociale Zaken voorbereid met medeweten en medewerking op 's ministers verzoek van het H.B. Voorts betoogde hij, dat het ziekenfondsvraagstuk dringend opvoering van het tempo van voorbereiding ver-eischte om spoedig te komen tot een vaststelling van prin-

cipes en richtlijnen, opdat het definitieve standpunt van de Mij. te geleger tijd naar buiten kon worden gepropageerd.

Tenslotte stelde hij in uitzicht de bemoeiing van het H.B. om te geraken tot het opstellen van een instructie voor schooltandartsen en het scheppen van gelegenheid om zich als zoodanig te bekwamen, zoomede voor hen, die zich de theorie en de praktijk der sociale tandheelkunde willen eigen maken.

Met de ingekomen stukken liep het ditmaal vlug van stapel; het jaarverslag van het Tijdschrift voor Tandheelkunde gaf niemand aanleiding tot het stellen van vragen of het oefenen van critiek en de overige brieven en mededeelingen werden eveneens voor kennisgeving aangenomen. Van de laatste zij hier vermeld, dat S a l o m o n s, in verband met de voorbereiding van het te vieren zilveren jubileum van de Mij. en het daarbij uit te geven gedenkboek met ingang van 1 Juli zijn functie als voorzitter van de C. Z. C. heeft neergelegd. Totdat in de Jaarvergadering in deze vacature zal worden voorzien, zal P a e r l zich met de leiding van de Ziekenfondsangelegenheden belasten.

De hierna aan de orde gestelde statutenwijziging ging eveneens zonder slag of stoot onder den voorzittershamer door; het betrof, naar men weet, een oplossing van de moeilijkheden inzake een spoedeischend bindend besluit, welke zich het vorige jaar in Hilversum hadden voorgedaan. Wel waren, naar de praeses opmerkte, in de afdeelingen meerdere wenschen geuit terzake van andere wijzigingen, maar daarvoor was de tijd van voorbereiding te kort geweest. Te zijner tijd zou het geheele huishoudelijk reglement, waarop trouwens de meeste verlangens betrekking hadden, aan een algeheele revisie worden onderworpen.

Voorts werd zonder discussie het bindend besluit II betreffende het verbod om tandtechnisch werk te laten verrichten door hen, die onbevoegd de tandheelkunst uitoefenen, voor een nieuwen termijn van vijf jaar verlengd, natuurlijk na bekrachtiging door het voorgeschreven referendum.

Hierna gaf de voorzitter een uitvoerig exposé van de voorgeschiedenis van het ingediend wetsontwerp, dat voor de meeste leden onverwacht uit de lucht was komen vallen en wellicht de onaangename herinneringen aan de vorige

proeven van tandheelkundige gelegenhedswetgeving had wakker geroepen. Menigeen zal zich afgevraagd hebben of dit de aankondiging bevatte van een nieuwe campagne ten gunste van de onbevoegde beoefenaren van het vak. B r u g m a n heeft de aanwezigen duidelijk gemaakt dat bij den minister den wensch voorzit om de kwestie der z.g. gedupeerde tandtechnici te liquideeren, om dan tevens een einde te maken aan de steeds groeiende onbevoegde uitoefening. Een nieuwe wettelijke regeling was, naar het oordeel van den minster, noodig om te voorkomen, dat toestanden groeiden, die ten slotte niet meer voor regeling vatbaar zouden zijn en op dien grond geen uitstel meer gedoogde. De minister had zijn initiatief afhankelijk gesteld van de medewerking der betrokken organisaties en laadde daarmee een zware verantwoordelijkheid op de Maatschappij voor het geval het H.B. een afzijdige houding zou hebben aangenomen. Onder den druk van de feiten had het H.B. de gevraagde medewerking niet kunnen en willen weigeren en het resultaat was een wetsontwerp, dat, hoewel niet ten volle beantwoordende aan de inzichten van het H.B. in deze materie, door de Maatschappij zonder „tegenkating”, om met de memorie van toelichting te spreken, moest worden aanvaard. Naar de voorzitter verder toelichtte ging het om een groep van circa vijftig personen, op wier belangen het wetsontwerp betrekking had en die van de vroegere maatregelen ten onrechte niet hadden geprofiteerd en ten slotte na het examen waren afge-
wezen.

De door het H.B. gevolgde gedragslijn vond bij de aanwezigen kennelijk algemeene instemming, waaraan B a k k e r uiting gaf door te constateeren, dat hiermee „een voortreffelijk stuk Realpolitik” was geleverd; aan wat gebeurd was, had men, vroeg of laat, toch niet kunnen ont-
komen.

Ging de vergadering dus accoord met het tot heden gevoerde beleid, onzekerheid bleek te heerschen omtrent de verdere door de Mij., of liever door de leden aan te nemen houding ten aanzien van eventueele medewerking bij de uitvoering der wet, welke naar in de memorie van toelichting te lezen staat, was toegezegd. Van D e i n s e en S c h u t t e J r.

waren van meening dat van de leden deze niet kon worden geveegd, wilden zij niet tevens mee verantwoordelijk zijn voor een nieuwe mislukking, gelijk de historie had te zien gegeven. Wie waarborgde, dat het de regering meer ernst was met de bestrijding der onbevoegde uitoefening dan bij vorige gelegenheden? **N o r d e n B a k k e r** betoogden echter, dat de Mij. door het H.B. moreel gebonden was om ook aan de uitvoering mede te werken; volgens laatstgenoemde zou het sabotage zijn onze deskundigheid bij het onderzoek der candidaten den minister te onthouden. En bovendien waren de leden der Mij. ten slotte ook staatsburgers in welke hoedanigheid men toch ook eenige verplichting had, te meer daar, naar de voorzitter er als zijn overtuiging aan toevoegde, dat aan de toezegging van den minister niet mocht worden getwijfeld. Al mochten dus de leden voor zich vrij zijn om te bepalen of zij zich beschikbaar konden stellen, voor de Mij. was dit geen vraag meer en laatstgenoemde hoopte, dat zij, wanneer een beroep op hen zou worden gedaan, met een en ander rekening zouden houden.

Ten aanzien van het verbod van behandeling van kinderen voor de bevoegdverklaarden, lichtte hij nog toe, dat de minister den historischen toestand liet gelden, dat het oorspronkelijk om de toepassing der tandprothese ging, waarvoor kinderen niet in aanmerking kwamen. In de praktijk van den tandheerkundige hoorden zij bijgevolg niet thuis. Hiermede was het debat over deze aangelegenheid afgelopen behoudens dan de schriftelijke mededeeling van **B e r k e n b o s c h B e r e n d s**, dat hij in de houding van het H.B. welke hij in flagranten strijd oordeelde met de grondslagen der Mij., aanleiding had gevonden om uit de organisatie te treden!

Na de pauze voor het diner kwam het eerst in bespreking het voorstel van het H.B. (dit op advies van de commissie voor beroepsethiek) om uit den codex de vrijheid der afdelingen om een te bepalen vorm van persoonlijke of collectieve advertentie toe te staan, te schrappen. De discussie spitste reeds al dadelijk toe op een speciale zij het verkapte vorm van reclame: de afzonderlijke, — maar betaalde — afzonderlijke vermelding van tandartsen in de telefoongids,

gelijk zulks o.a. in den Haag gebruik bleek te zijn, alwaar de lijst door het afdeulingsbestuur wordt gekeurd. De Hagenaars en ook V i s s e r konden niets onethisch vinden in een door de Mij. gecontroleerde collectieve aankondiging. S a n d e r s als voorzitter van de betreffende commissie was van oordeel, dat het niet de taak kon zijn van de Mij. om te bevorderen dat men bij de keuze van een tandarts zich door een betaalde lijst zou laten leiden. Eerstgenoemde stelde nog als eisch dat de lijst volledig moest zijn (dus de namen van alle ter plaatse gevestigden diende te bevatten) maar L o e b wees op het misbruik dat er soms ter onderscheiding met andere letters gewerkt werd. Om kort te gaan, het eigenlijke voorstel van het H.B. ging kennelijk de meesten onnoodig ver. Aangezien de commissie haar ethische inzichten niet aan de vergadering wilde opdringen vroeg S a n d e r s schorsing der beraadslagingen om de kwestie nader onder het oog te zien. Later op den avond kwam de ontkenning in den vorm van een voorstel om de bedoelde zinsnede in den codex te handhaven, maar er aan toe te voegen dat „reclame in telefoongidsen, adresboeken en derg. door het gebruik van bizondere letterteekens of door eenig ander middel om de bizondere aandacht op bepaalde namen te vestigen” niet is toegestaan. Naar het stilzwijgend oordeel der vergadering was hiermede aan aller „ethische” verlangens tegemoet gekomen.

Het slot van den avond werd in beslag genomen door de behandeling van de voorstellen van de commissie tot bestudeering van het tandtechnikersvraagstuk. Evenals bij vorige gelegenheden hield V i s s e r als voorzitter een inleiding om verslag uit te brengen van hetgeen sinds de laatste bijeenkomst de contact-commissie had bezig gehouden. Ditmaal was zijn verslag in mineur gestemd, daar de commissie bij den verderen uitbouw van de collectieve overeenkomst van 1935 nu aan de moeilijkheden was toegekomen. Voor een voltooiing van de saneering van het tandtechnisch bedrijf was medewerking van alle betrokkenen noodzakelijk, maar daar begon het thans aan te haperen bij diegenen welke meenden dat hun persoonlijke belangen er niet door werden gediend. De commissie was toegankelijk voor alle bezwaren, ten einde ze onder het oog te kunnen zien, maar de medewerking van

alle collega's kon niet worden ontbeerd. Helaas had zij den indruk gekregen daarop niet onverkort te kunnen rekenen. Met name had zij te maken met het „dreigement" tegenover de kleinere niet-aangesloten (wél gelijkgestelde) laboratoria om de techniek in eigen beheer te gaan uitvoeren, ten einde aldus lagere tarieven af te dwingen. Intusschen was het de contact-commissie gebleken, dat de tarieflijst op enkele punten voor verlaging in aanmerking kwam: een speciale factor vormden de z.g. groote „afnemers" zooals ziekenfondsen, die door de regelmaat van (en mindere haast met) hun opdrachten het percentage onbezette tijd der laboratoria gunstig beïnvloeden en uit dien hoofde voor een voordeliger calculatie in aanmerking kwamen. Ook konden plaatselijke toestanden b.v. aan de grens een ietwat afwijkende regeling gewenscht doen zijn. In dit verband bleken ook de basisloonen ietwat aan den hoogen kant, vergeleken met den plaatselijken loonstandaard. Een verlaging daarvan lag in het voornemen, evenals de invoering van een glijdende loonschaal, die de noodige speling toeliet om in bijzondere gevallen speciaal de kleinere laboratoria tegemoet te kunnen komen.

Om echter uniformiteit zooveel mogelijk te kunnen bereiken, was het thans noodig de salarissen der technici in loondienst bij tandartsen gelijk te maken aan die welke door de laboratoria worden betaald; zoo alleen was het mogelijk de laboratoriumhouders te steunen tegen het vaak als een bedreiging gevoelde argument dat tandtechniek in eigen beheer voor den tandarts goedkooper zou zijn.

Ten einde de controle op de stipte naleving der overeenkomst beter aan haar doel te doen beantwoorden, zouden voortaan ook de tandartsen daarin betrokken worden; tot nu toe was volstaan met het vragen van inlichtingen, hetgeen niet altijd voldoende was. De daaraan verbonden kosten meende de commissie te moeten bestrijden door van elken orderbon in het vervolg twee cent te heffen, hetwelk naar het oordeel van den inleider er voor de tandartsen de duurte niet in kan brengen.

Ten slotte waren de werkzaamheden der contact-commissie dusdanig in omvang toegenomen, dat aanvulling met drie leden, die elk een speciale taak was toegewezen, nood-

zakelijk werd. Door de bemoeiingen met de dental depots en met de organisatie van loontrekkende tandtechnici e.t.q. was deze uitbreiding tot 9 leden gevolgd.

Bij de gedachtenwisseling werden verschillende wenschen geuit. P a e r l zag in de begunstiging van de groote opdrachtgevers een mogelijk strijdmiddel van de ziekenfondsen tegen de huisbehandeling; K o r i n g voelde deze discriminatie als een achterstelling van de jonge tandartsen met een nog kleine praktijk. V i s s e r legde er nogmaals den nadruk op dat van een reductie op de tarieven geen sprake was; het betrof een meer economische bedrijfsbezetting, die recht gaf op een daarmee evenredig tarief. N o r d maakte zich tot tolk van de grieven der vereeniging van loontrekkende tandtechnici, die zich achteraf gesteld voelde en betreurde dat zij niet in de contact-commissie vertegenwoordigd was. K r a n e n b u r g, speciaal belast met deze aangelegenheid, ontkende de juistheid der gegeven voorstelling van feiten: de organisatie der loontrekkende technici stond kennelijk nog in haar kinderschoenen en was daardoor bezig zich in verkeerde richting te ontwikkelen. Eensdeels waren leden in dienst van niet aangesloten laboratoria, aan den anderen kant maakten meerderen zich schuldig aan onbevoegde uitoefening. Desondanks was met den voorzitter door de contactcommissie aanraking gezocht, omdat men van diens goede bedoelingen overtuigd was.

Nadat V i s s e r over allerlei details nog inlichtingen had verstrekt werden de door hem toegelichte voorstellen aangenomen en de gevraagde machtiging verleend.

De Zaterdagmorgen was uitsluitend gewijd aan het rapport van de commissie ad hoc inzake de tandheelkundige hulpverlening aan de ziekenfondsen. Dit deel der vergadering werd bijgewoond door den directeur-generaal van de Volksgezondheid als vertegenwoordiger van den minister van Sociale Zaken.

De voorzitter motiveerde de benoeming van een commissie ad hoc en de haar gegeven opdracht met de instelling van een studiec ommissie inzake de ziekenfondsorganisatie door de Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, waarin

naast vertegenwoordigers van het ziekenfondswezen ook leden van de Mij. zitting hadden. Voorts was het niet buitengesloten dat de regeering de eerder ontworpen en ingetrokken wettelijke regeling van deze materie, opnieuw onder het oog zou nemen. Daarom was het noodig de opvatting der Mij. omtrent vitale punten te kennen. Bij vorige gelegenheden waren de te volgen richtlijnen nog niet dermate vastgelegd om te weten of zij strookten met de gehuldigde opvattingen.

N o r d als voorzitter der commissie gaf ter inleiding van de besprekingen van het rapport een kort historisch overzicht van het betrekkelijk weinige dat in den loop der jaren voor de ziekenfondsbehandeling was bereikt en stelde vast dat onafhankelijk hiervan de meeningen der tandartsen reeds waren gevestigd; de verschillen betroffen meer de tactiek; in wezen ging het om te trachten een zoo goed mogelijke hulp te verschaffen tegen een evenredige honoreering. Bij dat streven stuitte men op weerstanden; in de eerste plaats het ontbreken van ordenende bevoegdheid, voorts het gemis aan inzicht bij de overheid in de waarde der sociale tandheelkunde (getuige de vernietiging door Ged. Staten van het raadsbesluit van de stad Utrecht inzake de invoering van schooltandverzorging, waarvoor slechts *f* 1900 was uitgetrokken!) en ten slotte de afwerende houding der artsen, die andere specialistische hulp belangrijker vinden en slechts noodgedwongen iets voor tandheekkundige behandeling der leden in hun ziekenfondsen over hebben. Gegeven het feit dat een steeds aanzienlijker deel der leden praktisch belang heeft bij deze materie, kon de Mij. niet, gelijk wel betoogd werd, zich afzijdig houden ten einde alle verantwoordelijkheid voor den weinig bevredigenden toestand van zich af te wentelen. Zij moest er zich mee blijven bemoeien en het ging er alleen om of in de eens ingeslagen richting moest worden voortgegaan, dan wel van koers veranderd.

Had de commissie gemeend het geheele aspect in een kort bestek van twaalf vragen aan de vergadering te moeten voorleggen, de discussies beperkten zich al dadelijk tot het vraagstuk der vrije tandartsenkeuze en de daarmee nauw verbonden controverse: huisbehandeling of klinieksstelsel. B e c k e r als eerste spreker sneed al dadelijk dit onderwerp

aan door de voorkeur der commissie voor vrije keuze en huisbehandeling te bestempelen als een uiting van de vakvereniging, die de belangen harer leden behartigt en niet in de eerste plaats er naar streeft de hulp zoo goed mogelijk te doen zijn. Bakker deelde de opvatting van eerstgenoemde; vrije keuze schakelde praktisch de kliniek uit. In het rapport was volgens zijn oordeel deze kwestie eenzijdig behandeld en uitsluitend bezien van tandartsenstandpunt. De ziekenfondsen alleen een administratieve taak toe te wijzen was even onjuist als het afwijzend standpunt der ziekenfondsbesturen ten aanzien van de medezeggenschap. In kleinen kring was men al zoover om de kliniek te erkennen als de meest rationeële, de goedkoopste en den gemakkelijk controleerbaren vorm van massa-behandeling, al gaf hij toe dat bij het kliniekstelsel niet alle tandartsen als medewerkers konden worden toegelaten. In de plaats van bevooroordeelde critiek vroeg hij althans „welwillende neutraliteit” van de commissie, in elk geval had de kliniek een niet te ontkennen bestaansrecht; men diende beide vormen potentieel te aanvaarden en naar gelang van omstandigheden loyaal te kiezen.

Nord voerde hier tegen aan dat het H.B. en de commissie overtuigd waren dat het algemeen belang mee bracht om de vrije keuze te handhaven. Elke tandarts had recht op de gelegenheid om zich een bestaan te verwerven en dat werd alleen gewaarborgd als hem den weg tot de ziekenfondsbehandeling niet was afgesneden. Met een groote groep tandartsen zonder voldoende bestaansmogelijkheid was het moeilijk om de standswaardigheid en het vertrouwen in den stand te handhaven; dit was geen vakverenigingsbelang. Door de tandheekunde dusdanig te organiseren dat een deel der tandartsen overbodig werd, zooals bij het klinieksysteem het geval zou zijn, werd het algemeen belang niet gediend. Hij ontkende, dat de Mij. de klinieken wilde uitschakelen, maar de vrije keuze was primair, daarmee stond of viel de tandheekunde. Ook voor de patienten verdiende de huisbehandeling de voorkeur. Het recht van meespreken der fondsbesturen werd niet ontkend, maar de tandartsen waren op het gebied der tandheekundige hulpverlening deskundigen. Vaak was deze alleen een reclame object voor de fondsen.

Op papier kon de kliniek goedkooper zijn, in werkelijkheid was het omgekeerd: er waren nu eenmaal veel tandartsen met perfecte installaties en veel vrijen tijd, die zij beide graag productief wilden maken. Boekhoudkundige berekeningen waren gebaseerd op volle bezetting, maar hielden geen verband met de werkelijkheid. Huisbehandeling was even goed, alleen moesten de tandartsen zich controle laten welgevallen, dan zou aan de bezwaren tegemoet gekomen zijn. Er moest een systeem worden gezocht, dat aan te stellen eischen voldoet en alle partijen bevredigt; controle was even goed mogelijk als aan klinieken.

L o e b schaarde zich in de rij der voorstanders van het kliniekstelsel; vrije tandartsenkeuze was niet op één lijn te stellen met vrije artsenkeuze. Het was niet de taak der Mij. om in de eerste plaats de leden aan werk te helpen; haar voornaamste plicht was het verschaffen van goede hulp; de daaruit resulterende meerdere vraag zou vanzelf nieuwe groepen tandartsen inschakelen. Het kliniek-systeem was van jongeren datum dan de huisbehandeling, maar de statistisch vastgelegde resultaten pleitten voldoende te zijnen gunste. Tegen deze laatste conclusie kwam V a n E u p e n in verzet; het statistisch materiaal omtrent de kliniekbehandeling was even onvolledig als dat betreffende de huisbehandeling en te eenen male onvoldoende voor het trekken van conclusies.

K r a n e n b u r g meende dat de richtlijnen, door de commissie in haar rapport neergelegd, te strak waren getrokken en gaf derhalve in overweging het rapport aan te houden en een en ander aan een hernieuwde bestudeering te onderwerpen, alvorens een definitieve beslissing te nemen. B a k k e r en S a n d e r s ondersteunden dit voorstel; laatstgenoemde betreurde dat de commissie de voorkeur voor huisbehandeling als een axioma had aangenomen. Nu dit axioma blijkens de discussies niet erkend werd, dienden in het algemeen belang argumenten te worden aangevoerd om de tegenstanders zoo mogelijk tot andere inzichten te brengen; het ging niet aan om met terzijde stelling van het rapport de richtlijnen aan te nemen. Het bleek dat de zaak nog niet voldoende was bestudeerd en daarom vroeg hij of het

niet mogelijk was dat de commissie op korten termijn tot een duidelijke uitspraak kwam omtrent de controverse punten.

De voorzitter maakte de wenschen der vergadering tot de zijne en hoopte de commissie op breede basis aan het werk te zien. Tevens beloofde hij zich in het bezit te stellen van het statistisch materiaal omtrent de huisbehandeling, dat aanwezig zou blijken te zijn. In afwachting van de studieresultaten zou de C.Z.C. volgens haar tot heden gevolgde gedragslijn werkzaam blijven, in afwachting van het tijdstip waarop eventueel nieuwe richtlijnen zouden worden bepaald, dan wel de oude bevestigd.

Bleef ten slotte nog over de traditioneele rondvraag waarvan alleen Schutte Jr. gebruik maakte om mede te deelen, dat een proefproces omtrent de toepassing der analgesie door hem was uitgelokt. Over het resultaat daarvan hoopte hij te zijner tijd verslag uit te brengen.

Tot slot maakte de directeur-generaal, de heer Dr. van den Berg van het woord gebruik om zijn waardeering uit te spreken voor het contact tusschen de Mij. en de afdeling Volksgezondheid in de verstreken periode.

Hiermede was het zakelijke deel van het programma afgelopen. Over het meer feestelijke element moeten wij helaas kort zijn. Evenals bij de vorige bezoeken aan Limburg's hoofdstad waren op Vrijdagavond de deelnemers de gasten van het bestuur van de Societeit „Momus”, waarbij Brugman een onderscheiding werd uitgereikt en de leden tot laat in den nacht gezellig bijeen bleven. Ook voor het overige had de regelingscommissie zich uitgesloofd om ons het kortstondig verblijf zoo aangenaam mogelijk te maken door een bezoek aan het fort Sint Pieter met zijn onderaardsche grotten en wat er meer prijkte op het menu der divertissementen. Het hoogtepunt vormde natuurlijk het feestdiner in de Redoute zalen van den Schouwburg, waarvoor de commissie een speciaal woord van hulde niet mag worden onthouden. Zij heeft eer van haar werk gehad.

B.